

Μακεδονικά

Τόμ. 1

Δύο Πατριαρχικά Σιγίλλια Διονυσίου του Δ' και Γρηγορίου του Ε'

Νικ. Π. Δελιάλης

doi: [10.12681/makedonika.9121](https://doi.org/10.12681/makedonika.9121)

Copyright © 2016, Νικ. Π. Δελιάλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Δελιάλης Ν. Π. (2017). Δύο Πατριαρχικά Σιγίλλια Διονυσίου του Δ' και Γρηγορίου του Ε'. *Μακεδονικά*, 1, 108–122. <https://doi.org/10.12681/makedonika.9121>

ΔΥΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ ΣΙΓΙΛΛΙΑ

ΛΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ Δ' ΚΑΙ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ Ε'

Μεταξὺ τῶν ἐν τῇ Δημοτικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Κοζάνης ἀποκειμένων ἐγγράφων ὑπάρχουν καὶ δύο εἰς τὸ πρωτότυπον σωζόμενα πατριαρχικά σιγίλλια, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἐν ἐξεδόθῃ ἐπὶ τῆς δευτέρας πατριαρχείας Διονυσίου τοῦ Μουσελίμη-Κομνηνοῦ τὸ 1676, τὸ δὲ ἕτερον ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας τοῦ ἔθνομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Ε' τὸ 1798¹⁾. Τὸ πρῶτον σιγίλλιον ἐδημοσίευσά τὸ 1938 εἰς τὸ « Ἡμερολόγιον Δυτικῆς Μακεδονίας » τόμ. 7ος, σελ. 23-26, ἐπανεκδίδω δὲ τοῦτο ἐνταῦθα μετὰ τινων διορθώσεων. Τὸ ἕτερον σιγίλλιον Γρηγορίου τοῦ Ε' δημοσιεύεται ἐνταῦθα διὰ πρώτην φοράν. Ἀμφοτέρων τῶν ἐγγράφων τούτων παρατίθενται πανομοιότυπα²⁾.

1. Σιγίλλιον Πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Δ' ἔτ. 1676

Τὸ Σιγίλλιον τοῦτο ἀφορᾷ εἰς τὴν ἄλλοτε ἀκμαΐζουσαν σταυροπηγιακὴν, πατριαρχικὴν γυναικειάν Μονὴν τῶν ἁγίων Θεοδώρων τῆς Ἐπισκοπῆς Σερβίων καὶ Κοζάνης, τὴν εὐρισκομένην νοτιοδυτικῶς τῶν Σερβίων³⁾. Τὸ ἀκριβὲς ἔτος τῆς ιδρύσεως τῆς Μονῆς ταύτης εἶναι ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς, πρέπει

1. Πρβλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, Ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν κοινοτήτων τῆς Μακεδονίας. Α. Ἀρχεῖα καὶ βιβλιοθήκαι Δυτικῆς Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη 1939) σ. 69-70.

2. Ὅφειλω καὶ δημοσίᾳ νὰ εὐχαριστήσω ἐνταῦθα τὸν καθηγητὴν κ. Α. Σιγάλα, ὅστις εἶχε τὴν καλὴσύνην νὰ διεξέλθῃ τὴν ἐργασίαν μου ταύτην ἐν χ/φ καὶ νὰ συντελέσῃ οὕτω εἰς τὴν ἐπιμελεστέραν ἐκδοσὶν τῶν κατωτέρω κεμένων.

3. Περὶ τῆς Μονῆς τῶν Ἀγ. Θεοδώρων πρβλ. ἐπίσης: Μ. ΓΕΔΕΩΝ, Πατριαρχικοὶ Πίνακες σελ. 600. Α. ΞΥΓΓΟΠΟΥΛΟΥ, Περὶ τῆς ἱστορίας τῶν βυζαντινῶν μνημείων τῶν Σερβίων, ἐν Ἑπ. Ἐτ. Βυζ. Σπ. τόμ. 14 σελ. 566. Π. ΛΙΟΥΦΗ, Ἱστορία τῆς Κοζάνης σελ. 37. ΡΑΛΛΗ — ΠΟΤΛΗ, Σύνταγμα, τόμ. 5 σελ. 120. Ν. ΔΕΛΙΑΛΗ, Χριστιανικά μνημεῖα Δυτ. Μακεδονίας, Ἑφημ. « Ἡχώ » Κοζάνης ἀριθ. 943 (9. Νο. 1930). Τοῦ αὐτοῦ, Ἡπειρωτικά σημειώσεις, ἐν « Ἡπειρ. Χρονικά » τόμ. 7 σ. 246. Μ. ΚΑΛΙΝΔΕΡΗ, Σημειώματα ἱστορικά ἐκ τῆς Δυτ. Μακεδονίας σελ. 16. Γ. ΓΚΟΥΡΟΜΙΧΟΥ, Τὰ Σέρβια, ἐν Ἡμερ. Δυτ. Μακεδονίας 1932 σελ. 193. Ν. ΚΑΖΑΚΙΔΗ, Τὰ Σέρβια, ἐν Λεύκ. τοῦ νομοῦ Κοζάνης σελ. 107. Κ. ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΥ, Κοζανικά, ἐν Πανδώρα 22 (1872) σελ. 494. Θ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Τὸ μεσαιωνικὸν φρούριον τῶν Σερβίων σελ. 25.

ὅμως νὰ τὴν ἀναγάγωμεν εἰς τὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν, διότι μνεῖα ταύτης γίνε-
ται ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ Α' τοῦ Κομνηνοῦ, ἥτοι κατὰ
τὸν 12ον αἰῶνα. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἔτος τῆς διαλύσεως τῆς Μονῆς μᾶς εἶναι ἄγνω-
στον. Κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπῆρχεν αὕτη πρὸ διακοσίων περίπου ἐτῶν, σή-
μερον δυστυχῶς σώζεται μόνον μικρά τις ἐκκλησία τῆς Μονῆς, ἐσωτερικῶς
πλήρης διακεκοσμημένη ὑπὸ τοιχογραφιῶν, τὰς ὁποίας πρό τιнос ἐμελέτησεν
ὁ ἄλλοτε Ἐφορος τῶν βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Ἑλλάδος, νῦν δὲ καθη-
γητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀνδρέας Ξυγγόπουλος, ὁμοῦ μετὰ
τῶν λοιπῶν παλαιῶν ἐρειπωμένων ἐκκλησιῶν καὶ κάστρων τῆς περιοχῆς Σερ-
βίων.

Διὰ τοῦ σιγίλλιου τούτου κατοχυροῦνται τὰ τοῦ κοινοβιακοῦ βίου τῶν
ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ 1676 μοναζουσῶν καὶ « ἢ τε κινητὴ καὶ ἀκίνητος αὐτῶν πε-
ριουσία ». Ὡς εἴπομεν, τὸ σιγίλλιον τοῦτο σώζεται εἰς τὸ πρωτότυπον καὶ
ἐπὶ περγαμνῆς καταληγουσῆς εἰς γλώσσαν στρογγύλην μετὰγωνιώδους προ-
εσχῆς διαστάσεων δὲ 0,51 πλάτ. × 0,59 ὕψ. Τὸ κείμενον καταλαμβάνει 24
στίχους (μετὰ τῆς πατριαρχικῆς ὑπογραφῆς καὶ τοῦ πρωτοκόλλου 26). Τῆς
ὑπογραφῆς τοῦ Πατριάρχου ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ 21 Ἀρχιερέων. Τὸ μολυ-
βδόβουλλον σώζεται, ἔχει δὲ διάμετρον 0,045 ἐκ. καὶ κρέμεται διὰ δεσμίδος
μεταξωτῆς κλωστῆς χρώματος κυανοῦ ἐπὶ τῆς γλώσσης τοῦ σιγίλλιου δι' ὁπῶν
ἕξ διερχομένης. Ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ μολυβδοβούλλου ὑπάρχει, ὡς συ-
νήθως, ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας μετὰ τοῦ βρέφους Χριστοῦ, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης
παρόμοιον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου κείμενον. Ἐξεδόθη
κατὰ τὴν δευτέραν πατριαρχίαν τοῦ πεντάκις εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον
Κωνσταντινουπόλεως ἀνελθόντος (1671-1673, 1676-1679, 1683-1684,
1686-1687, 1693-1694) Διονυσίου τοῦ Μουσελίμη-Κομνηνοῦ.

Κείμενον

† Διονύσιος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντι-
νουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Πολλοῖς προνομίοις, καὶ προτερήμασιν ὁ οἰκουμενικὸς ἀνέκαθε κατακε-
κόσμηται θρόνος, ἅτε δὴ οἰκουμενικός, καὶ πάντων τῶν ἄλλων ἐπέρτατος, ἀλλὰ
κἂν τούτῳ ἐξαιρέτως προσασποκεκλήρωται τὸ [βρα] | βραβεῦν δηλονότι κατ'
ἐξουσίαν, καὶ ἐπ' ἀδείας ἐλευθεριότητα τοῖς καταπονουμένοις μοναστηρίοις, καὶ
κατατροχομένοις, εἴτε τῇ τοῦ καιροῦ ἀνωμαλίᾳ, εἴτε καὶ τοῖς πλησιοχωροῦσιν
ἐπιστάταις, καὶ τὸ προνοοῖσθαι τῆς βελτιώσεως αὐτῶν, καὶ συστάσεως ἐφ' ᾧ
τὰ ὑπὸ εὐσεβείας, καὶ εὐλαβείας ὅτι πλείστης ἀνοικοδομηθέντα ἱερὰ καταγώ-
για, μὴ τὴν ἀλωὴν ἀμειροῦντα φροντίδος, ἐρείπια γίγνουντο. Ὅθεν καὶ | τὸ
ἱερὸν μοναστήριον τὸ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἐπισκοπῆς Σερβίων τιμώμενον

- ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων Θεοδώρων τοῦ Διονυσίου τοῦ Σιδέρη, τιτιμημένον τῷ πατριαρχικῷ ὀνόματι, τοῦτέστι σταυροπήγιον ὄν, γράμμασι συνοδικοῖς πατριαρχικοῖς τῶν πρὸ | ἡμῶν ἀοιδήμων πατριαρχῶν, ᾧ σχολάζουσι καλογραῖαι προσευχαῖς καὶ νηστείαις προσέχουσαι, ἀποταξάμεναι τῷ κόσμῳ, καὶ πρὸς τὸν μονήρη βίον ἀνατρέχουσαι τιτιμημένως, καὶ εὐαγῶς διάγουσαι καὶ πάνν σεμνῶς | καὶ θεαρέστως πολιτευόμεναι, ἥδη δὲ τούτου τοῦ σεβασμίου μοναστηρίου εἰς ἔνδειαν δυνάμεως καταστήσαντος, καὶ καταπονουμένου καὶ χειρὸς δεομένου πατριαρχικῆς, πρὸς καθαρισμόν, καὶ συμπλήρωσιν τῆς | ἀσθενείας τῶν ἐνασκουμένων θεοσεβῶν γυναικῶν, ὅπως μὴ ἐνωχλοῖντο ὑπὸ τινων, σφαδαζόντων τὴν τῶν καλῶν ἀνατροπὴν· ἡ μετριότης ἡμῶν ἅτε τῆς περιωπῆς τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐντετυχηκῦα | καὶ ὁση δύνამις συνιστᾷ τὰ συστάσεως δεόμενα ἐγνωκῦα, ὥς λόγον ὑφέξονσα περὶ πάντων τῶν θεόθεν αὐτῇ ἐμπειπιστευμένων οὐ μόνον γυναιξὶν ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς ἀνδράσιν, καλὸν παρὰ -
- 10 δειγμα γιγνομένων, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀπλῶς δεόμενον χειρὸς βοηθείας, ἀπεφήνατο διὰ γράμματος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ σιγίλλιδους συστήσαι τὸ εὐαγὲς τοῦτο μοναστήριον, καὶ βεβαιῶσαι | ἐφ' ᾧ τῶν βασκανόντων τὰς τοιαύτας ἀγαθοεργίας ἀνατροπὴν τινα μηχανήσαιο, (καὶ γὰρ εἴωθε τοῦτο ὥς τὰ πολλὰ γίνεσθαι)· τούτου χάριν καὶ γράφουσα ἐν ἁγίῳ ἀποφαίνεται | πν(εύματι) μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ ὑπερίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πν(εύματι) ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν, καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τοῦ διαλειφθέντος τούτου μοναστηρίου τοῦ κατὰ τὴν ἐπαρχί | αν τῆς ἐπισκοπῆς Σεργίων, τοῦ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων Θεοδώρων τοῦ Διονυσίου τοῦ Σιδέρη ὄντος, καὶ ἐπιλεγομένου, πατριαρχικοῦ σταυροπηγίου, καὶ τοῖς σταυροπηγιοκοῖς προνομίοις σεμνυνομένου, ὥς τὰ | παλαιγενῆ τῶν ἀοιδήμων πατριαρχῶν γράμματα διαλαμβάνουσιν, ἕως οὗ ὁ ἥλιος τὸν ἴδιον διατρέχει κύκλον, αἱ ἐν αὐτῷ εὐρισκόμεναι μονάζουσαι καλογραῖαι.
- 15 Ὡσπερ ἐξ ἀρχῆς εἶθι | σται ζῆν κοινοβιακῶς καθὰ καὶ ἕτερα μοναστήρια, καὶ μηδὲν ἴδιον ἔχειν, καὶ φροντίζειν τῆς συμπνοίας καί, ὁμονοίας ἀλλήλων, καὶ αἱ λοιπαὶ πᾶσαι ὑποτάσσεσθαι τῇ προεσιῶσι, ἵνα φυλάττοιτο τὰ | ξις, τὸ γὰρ ἄτακτον πανταχοῦ λυπηρόν, καὶ μηδὲν πράττειν ἄνευ γνώμης, καὶ θελήσεως ἐκείνης, ἐξεληθούσης δὲ τοῦ βίου τῆς προεσιῶσης, πάλιν ἐκλέγεσθαι ἀπὸ τούτων τὴν ἐπισημοτέραν κατ' ἀρε- | τήν, καὶ ἀποκαθίστασθαι προεσιῶσαν καὶ διοικεῖσθαι μετ' ἀλλήλων ἄνευ ἔριδος, καὶ φιλονεικίας, καὶ τὰ πράγματα τῶν ἐνασκουμένων ἐν αὐτῷ μοναζουσῶν, ὅσα εἰσὴνεγκον φέρουσαι | κινήτὰ καὶ ἀκίνητα, καὶ ὅσα ὑπὸ τὴν δεσποτείαν αὐτῶν ἔχουσιν, ἀναφαίρετα εἴησαν, καὶ ἀναπόσπαστα μετὰ θάνατον ἐκείνων, ὥς ἅπαξ προσηλωθέντα, καὶ ἀφιερωθέντα | τῷ σταυροπηγίῳ τούτῳ παρὰ παντὸς προσώπου συγγενικοῦ τούτων, μηδενὸς ἄδειαν ἔχοντος τῶν πάντων, ἱερωμένου, ἢ λαϊκοῦ, ἄρχοντος, ἢ ἀρχομένου, τῶν ἐγγχωρίων,
- 20 καὶ ἐμπολιτενο | μένων ζητεῖν παρ' αὐτῶν δικαίωμα αὐθεντικόν, διὰ τὰ προσόντα αὐτῷ ὑποστατικά κινήτὰ ἢ ἀκίνητα, καὶ ἐνοχλεῖν αὐτὰς σχολαζού-

Σιγίλλιον Διονυσίου τοῦ Δ' ἔτ. 1676

25 σας τῇ προσευχῇ, καὶ ταῖς δεήσεσιν, ἣ | ἀποστερεῖν τι τούτων, καὶ ἀφαρπά-
 ζειν, ἣ κατεπεμβαίνειν τοῦ σταυροπηγίου τούτου, τοῦ ἤδη ἀρχιερατεύοντος
 κατὰ τόπον καὶ τῶν μετέπειτα, καὶ ζητεῖν παρ' αὐτῶν τι πολὺ, ἢ ὀλίγον ἀσύ-
 νηθες, ὡς | πάντῃ ἐλευθέρου ὄντος, καὶ ἀσυνδότου, καὶ ἀκαταπατήτου καὶ ἀκα-
 ταζήτητου, παρὰ παντὸς προσώπου, μόνου τοῦ ἡμετέρου μνημονευομένου ὀνό-
 ματος, καὶ μηδενὸς ἄλλον, ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς | τελεταῖς, καὶ ἀκολουθίαις.
 ὅστις δὲ τὰ ἐναντία φρονεῖ τῶν ὧν ἀπεφηνάμεθα, περὶ τούτου τοῦ σταυρο-
 πηγίου καὶ ἀνατροπῇ τούτων προξενήσῃ, ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ Θεοῦ τοῦ
 παντοκράτορος | καὶ κατηραμένος, καὶ ἀσυγχώρητος, καὶ μετὰ θάνατον ἄλνυ-
 ρος, αἰωνίως, αἱ πέτραι, τὰ ξύλα, ὁ σίδηρος λυθίσονται, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς,
 καὶ ἔξω τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. ὅθεν καὶ | εἰς βεβαίωσιν γέγραπται τὸ
 παρὸν ἐν μεμβράναις σιγίλλωδες γράμμα καὶ προσανέθητο τῷ σεβασμίῳ τούτῳ
 σταυροπηγίῳ ἐν ἔτει σ(ωτη)ρίῳ αἰχρ(ς)', μηνὶ νοεμβρίῳ, ἰν(δικτιῶνος) ιε.

† Διονύσιος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
 Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Ὁ Λέγκων Μακάριος	† Ὁ Σμύρνης Μακάριος
† Ὁ Ἀμασειᾶς Γεράσιμος	† Ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας
† Ὁ Νικαίας Σωφρόνιος	† Ὁ Σοφίας Μελέτιος
† Ὁ Δρύστρας Διονύσιος	† Ὁ Αἰνῶν Ματθαῖος
† Ὁ Λιτίστης Θεοδόσιος	† Ὁ Σεργῶν Νεκτάριος
† Ὁ Διδυμοτείχων Γρηγόριος	† Ὁ Λαρίσσης Ἰωάννης
† Ὁ Προύσης Καλλίνικος	† Ὁ Βιζύης Γεράσιμος
† Ὁ Νικομηδείας Νεόφυτος	† Ὁ Κορίνθων Ζαχαρίας
† Ὁ Θεσσαλονίκης Μελέτιος	† Ὁ Ἡρακλείας Βαρθολομαῖος
† Ὁ Εὐρίπου Μελέτιος	

2. Σιγίλλιον Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' ἔτ. 1798¹⁾

Τὸ σιγίλλιον τοῦτο ἐξεδόθη κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς πρώτης πα-
 τριαρχείας τοῦ ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Ε' τὸ 1798, ἀφορᾷ δὲ εἰς τὴν
 Μονὴν τῆς Ἀγίας Τριάδος (Ἰλαρίωνος ἢ Λαριῶς), ἣτις εὐρίσκεται ἐντεῦ-
 θεν καὶ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ Ἀλιάκμονος, ὅχι δὲ μακρὰν τοῦ σημε-
 ρиноῦ χωρίου Αἰανὴ καὶ εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι περίπου χιλιομέτρων ΝΑ τῆς
 πόλεως Κοζάνης. Δι' αὐτοῦ ἀνανεοῦνται καὶ ἐπικυροῦνται προγενέστερα πα-

1. Τὸ σιγίλλιον τοῦτο δὲν μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Μ. ΓΕΔΕΩΝ, Πατριαρχικοὶ Πί-
 νακες, οὔτε δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Τάκη Κανδηλώρου εἰς τὸ βιβλίον του «Γρηγόριος ὁ Ε'».

τριαρχικά σιγίλλια, ἐκδοθέντα διὰ τὴν αὐτὴν Μονὴν ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν Σε-
ραφεῖμ Β' (1761) καὶ Νεοφύτου Ζ' (1794).

Σιγίλλιον Γρηγορίου τοῦ Ε' ἔτ. 1798

Καὶ τῆς Μονῆς ταύτης τὸ ἔτος τῆς ιδρύσεως εἶναι εἰς ἡμᾶς ἄγνωστον. Ἡ παλαιὰ Βασιλικὴ μετὰ τρουλλοῦ τῆς Μονῆς ἦτο ἀρχιτεκτόνημα τῶν τελευταίων χρόνων τῆς Βυζαντινῆς περιόδου ἐσώζετο δὲ πλὴν τοῦ τρουλλοῦ μέχρι τοῦ 1908, ὅτε τὸ πρῶτον τὴν ἐπεσκέφθη. Ἡ παράδοσις παρὰ τοῖς μοναχοῖς ὅτι ἐν αὐτῇ ἱερούργησε δυτικὸς τις κληρικὸς φαίνεται ὅτι συνέβαλεν

ὥστε νὰ ἐγκαταλειφθῇ αὕτη καὶ σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἐρειπωθῇ¹⁾. Ἄντ' αὐτῆς καὶ πλησίον αὐτῆς εἰς τὸ μέσον τῆς ὅλης Μονῆς ἀνηγέρθη κατὰ τὸ ἔτος 1861 ἡ νῦν ὑφισταμένη ἐκκλησία, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ σουλτανικοῦ τινος φερμανίου τῆς 26ης Ὀκτωβρίου 1861, ἐναποκειμένου εἰς τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην Κοζάνης²⁾.

Τὸ σιγίλλιον εἶναι ἐπίσης ἐπὶ περγαμηνῆς γραμμένον, διατηρουμένης καλῶς καὶ ἐχούσης διαστάσεις 0,52 πλάτ. × 0,54 ὑψ. Ἡ βοῦλλα δὲν σώζεται σήμερον. Τὸ κείμενον καταλαμβάνει 49 στίχους, μετὰ τοῦ πρωτοκόλλου καὶ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πατριάρχου ἐν ὅλῳ 51. Τὴν πατριαρχικὴν ὑπογραφὴν ἀκολουθοῦν αἱ ὑπογραφαὶ ἑνδεκα Μητροπολιτῶν. Ἐπὶ τοῦ νότου τῆς περγαμηνῆς ὑπάρχει τὸ ἐξῆς σημεῖωμα ὑπ' ἄλλης χειρός: Τῷ ἐπισκόπῳ Σερβίων τῆς ζωοποιοῦ Τριάδος.

Κείμενον

+ Γρηγόριος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Ὅσα μὲν κατὰ τοὺς θείους θεσμοὺς καὶ τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας τυγχάνει διακυβερνώμενα πολλὴν ἔχουσι τὴν χάριν παρὰ Θεοῦ, καὶ τὸ ἔλεος μέγιστον. Ὅσα δὲ τοῦναντίον παραβαί | νει τῶν ὅρων ἐκτρεπόμενα, ἐν τούτοις προφανῆς ἡ ἀκοσμία, κατὰδηλος ἡ φθορά, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡ τῶν ψυχῶν ἀπώλεια. εἰ γὰρ καθάπερ οἱ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα ἐκκλησιῶν νόμοι, οὕτω καὶ οἱ πε | ρὶ τῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων τῶν ὑπὸ τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῷ καὶ οἰκουμενικῷ θρόνῳ ἀπαράτρεπτοι διαφυλάττειντο, καὶ τῆς κατὰ νόμους ἐπιμελείας καὶ προστασίας κήκεῖνα ἡξιούντο
5 παρὰ τῶν | ἀεὶ πατριαρχενόντων, οὐκ ἂν τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὰ δεινὰ τοῖς μοναστηρίοις συνέβαινεν. ἀλλ' ἐπειδὴ, οὐκ οἶδαμεν ὅπως, τῶν ἱερῶν παρημελημένων νόμων, εἰς τοσαύτην προῆλθον ἀκαταστασίαν καὶ ἐλεινήν | ἀπώλειαν τὰ ἱερὰ ταῦτα καταγώγια, διὰ ταῦτα εὐθὺς ἀνειληφόσιν ἡμῖν τοὺς οἰακας τοῦ παγκοίνου τουτουῖ σκάφους, ἔδοξε παρὰ τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ παρημελημένα αὐτὰ εὐαγγῆ μοναστήρια διορθώσασθαι ἐφορῶσι | πρὸς τὸ ἐκείνων συμφέρον, ὡς μέλη γνήσια ὄντα τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τῷ σταυροπηγιακῷ καὶ πατριαρχικῷ προνομίῳ τετιμημένα. ἄλλως τε οὐδὲ καινοὺς τινας ἀφ' ἐαυτῶν νόμους φέρουσιν | ἀλλ' ἀρχαίους ἀνανεου-

1. Διὰ διατάγματος δημοσιευθέντος εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, τευχ. Α', ἀριθ. φύλ. 225 σελ. 1459, προσηρτήθη ἡ Μονὴ αὕτη τὸ 1925 εἰς τὴν πέραν τοῦ Ἀλιάκμονος κειμένην Μονὴν Ζιδανίου.

2. Περβλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 91, 16.

μένοις καὶ γεραροῦς. τὴν γὰρ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων προστασίαν τοῖς ἐπισκόποις ἐπιτρέπονσιν οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ νόμοι καὶ κανόνες, τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον προτίθεσθαι διακελευόμενοι. ἵνα, | εἶγε δέοιντο, καὶ αὐτοὶ ἀπολαμβάνωσιν, ὃν τρόπον ὁ λή'ος τῶν ἀγίων ἀποστόλων κανὼν, καὶ ὁ κέ'ος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἱερῶς Συνόδου, καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ, ὃ τε ιε'ος καὶ ὁ ιβ'ος καὶ τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ | ὁ ιε'ος καὶ ὁ μθ'ος τῆς ἐν Τρούλλῳ, καὶ ἄλλοι πλεῖστ' ὅσοι σεπτοὶ νόμοι καὶ κανόνες, σαφῶς φαίνονται τὴν τῶν ἱερῶν μοναστηρίων ἐξουσίαν τοῖς ἐπισκόποις διδόντες, ὥστε μεταλαμβάνειν μὲν καὶ αὐτοὺς τῶν δεόντων, εἴ | γε δέοιντο εἰς τὰς ἑαυτῶν χρείας, τὴν δὲ περὶ ἐκεῖνα ἐπιμέλειαν μεγίστην τε, καὶ ὡς Θεοῦ ἐφορῶντος ποιεῖσθαι, ἵνα προστατεύωσιν αὐτῶν, καὶ οἰκονόμους, καὶ ἐπιτρόπους, καὶ ἡγουμένους ἀποκαθιστῶσιν ἐν αὐτοῖς, καλῶς | περὶ τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως τούτων ἐπιμελούμενοι, ἵνα μὴ δι' ἀμέλειαν ἐνοχοὶ γένωνται τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίαις. οἱ δὲ οἰκονόμοι, ἡγούμενοί τε καὶ ἐπίτροποι διαμένουσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπι | σκόπων, καὶ δίχα τῆς ἀδείας αὐτῶν μήτε πωλῶσι μοναστηριακόν τι κτῆμα, ἀλλ' οἰκονομῶσι καλῶς πρὸς τὴν ἐκείνων ὁδηγίαν καὶ ἄδειαν, ὅπως μὴ καὶ αὐτοὶ ὡς ἀνατρέποντες τοὺς ἐκκλησιαστικὸνς τούτους δρῶνς καὶ κανό | νας, βαρυτάτοις ὑποπέσωσι τοῖς ἐπιτιμίαις καὶ τιμωραῖς. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ θεῖοι νόμοι ἀποφαίνονται περὶ τῶν ἱερῶν μοναστηρίων· τούτων δὲ τὰ μὲν τοῖς κατὰ τόπον ἐπιτετραμμένοις ἐνοριακὰ τῆς προσηκούσης | ἀρχιερατικῆς ὡς εἰκὸς ἐπ' αὐξήσει τυγχάνει ἐπιμελείας, μόνα δὲ τὰ τῇ σταυροπηγιακῇ ἀξίᾳ τετιμημένα, οὐκ οἶδαμεν ὅπως, πρὸ χρόνων πολλῶν παρημέλῃται· καὶ δέον, ὡς Θεοῦ ἐφορῶντος, διοικεῖσθαι αὐτά, καὶ ἐκ | παντὸς τρόπου ἐπιμελείας τῆς ἀναλόγου ἀξιοῦσθαι, ὅπως αὐτοῖς τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ὑπάρχοντα διαμένῃ, περιποιῇται δὲ τὰ προσγενησόμενα ἕν' τῶν δὲ φαύλων, τὰ μὲν προσόντα ἀποδιοπομπεῖται, τὰ δὲ συμβῇ | σόμενα ἂν διακωλύωνται. τοιαύτην οὖν κατὰ νόμους τὴν ὑπὲρ αὐτῶν πάντων τῶν σταυροπηγιακῶν ἡμῶν μοναστηρίων καθόλου φροντίδα κατεβάλλομεν, ἐκθέμενοι κατὰ κοινὴν γνώμην, καὶ συνοδικὴν διάγνωσιν, ἱερὸν | τόμον ἀποφαινόμενοι συνωδὰ τοῖς ἱεροῖς νόμοις καὶ τοῖς ὧδε γραφομένοις, περὶ τῆς εἰς τὸ ἐξῆς ἀρίστης διοικήσεως ἐκάστου σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου, καὶ εὐνομίας τῶν ἀσκουμένων δοσιωτάτων π(ατέ)ρων, καὶ τῆς δυνατῆς ἂν | τιλήψεως, καὶ ἀμέσου προστασίας αὐτῶν παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ἀναγεοῦντες τὰ παλαιγενῆ πατριαρχικά, καὶ συνοδικὰ αὐτῶν σιγίλλια δωρεάν, καὶ ἐπικυροῦντες ἅπαξ τὰ σταυροπη | γιακὰ αὐτῶν προνόμια, εἰς διηνεκῇ συντήρησιν αὐτῶν καὶ ἀσφάλειαν, μὴ δεόμενα ποτὲ ἀνανεώσεως καὶ ἐπικυρώσεως. ὡς καὶ περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Σερβίων καὶ Κοζάνης, τῇ ὑποκειμένη τῇ ἀγιωτάτῃ μητρο | πόλει Θεσσαλονίκης ἱεροῦ καὶ σεβασμίου μοναστηρίου, τοῦ σεμννομένου ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπερουσίου καὶ ζωοποιοῦ τριάδος, μετὰ τοῦ ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Ἐλασσῶνος μετοχίου αὐτοῦ, τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου

τοῦ μεγάλου. ἐνεφα | νίσθησαν γὰρ ἤδη ἡμῖν δύω πατριαρχικά, συνοδικὰ σιγιλλιώδη γράμματα Σεραφεῖμ¹⁾ | τε καὶ Νεοφύτου²⁾, περιέχοντα ὅτι Διονύσιος τις μοναχὸς ἀνῆγειρε τὸ εἰρημένον μοναστήριον, ἀναθέμενος τὸ ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Ἐλασσῶνος μο | νήριον τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου³⁾ εἰς μετόχιον τοῦ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Σερβίων μοναστηρίου τῆς ἁγίας τριάδος. εἰς ἀνακαίνισιν οὖν τούτου γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ, καὶ συνοδικοῦ σιγγιλλιώδους γράμματος, ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ ῥηθὲν ἱερὸν καὶ σεβάσιμον μοναστήριον, τὸ σεμνυνόμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς | ὑπερουσίου καὶ ζωοποιοῦ τριάδος, τὸ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Σερβίων καὶ Κοζάνης, τῇ ὑποκειμένη τῇ ἁγιωτάτῃ μητροπόλει Θεσσαλονίκης⁴⁾, μετὰ τοῦ ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Ἐλασσῶνος μετοχίου αὐτοῦ, τοῦ δόσιον πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου, | καὶ μετὰ πάντων τῶν λοιπῶν κτημάτων καὶ πραγμάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ, κινήτων τε καὶ ἀκινήτων, τῶν τε ἤδη ὄντων καὶ τῶν εἰσέπειτα προσγενησομένων ἂν, ὡς ἀνέκαθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς, οὕτω καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα χρό | νον ὑπάρχῃ καὶ λέγῃται καὶ παρὰ πάντων γινώσκῃται, ἡμέτερον πατριαρχικόν, σταυροπηγιακόν, ἀδούλωτον, ἀκαταπάτητον, καὶ ὅπως ἀνενόχλητον παρ' οὐτινοσοῦν προσώπου ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ, μνημονευομένου ἐν αὐτῷ | τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, ἔχον καὶ τὸ προνόμιον κατὰ πατριαρχικὴν φιλοτιμίαν, ὥστε τὸν κατὰ καιροὺς ἐν αὐτῷ ἡγούμενον ἐν ταῖς ἐορτασίμοις ἡμέραις φορεῖν ἐπ' ἐκκλησίαις μανδύαν προχειριζόμενον καὶ πατερίζαν. | καὶ προῶτον μὲν ὑπάρχῃ ἀπηλλαγμένον πάσης ἐξαρχικῆς ἐξουσίας καὶ δεσποτείας. δευτέρον δὲ λόγῳ ὑποταγῆς ἀποδιδῶ κατ' ἑκαστον ἔτος ἀπαραιτήτως γρόσια ἑκατὸν πεντήκοντα εἰς τὸ κοινὸν τῆς κατ' ἡμῶν τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκ | κλησίας, καὶ λαμβάνῃ ἐξοφλητικὴν ἀπόδειξιν κατὰ τὸ ὕψος τῶν ἐπαρχιῶν. καὶ οὕτως ἀναλαβὸν τὸ

1. Βλ. Μ. ΓΕΔΕΩΝ, Πατριαρχικοὶ πίνακες, σελ. 649, 653.

2. Πρβλ. ΔΙΟΝ. ΖΑΚΥΘΗΝΟΥ, Ἀνέκδοτα πατριαρχικά ἔγγραφα τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας. « Ἑλληνικά » 6 (193) σελ. 137-140.

3. Τὸ πρῶν μετόχιον ἐξελίχθη βραδύτερον εἰς μονὴν τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, κεῖται δὲ παρὰ τὰς ὑπορείας τοῦ ὄρους Σιάγκα τῆς ὁροσειρᾶς τῶν Πιερίων (ὑψόμ. 1595) εἰς ἀπόστασιν 15 περίπου χιλιομέτρων ΝΑ τῆς πόλεως τῶν Σερβίων καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Μονῆς Ὀλυμπιωτίσσης, τῆς Μητροπόλεως Ἐλασσῶνος. (Βλέπε Ἐπετηρίδα Βυζαντινῶν σπουδῶν, τόμ. Δ' σελ. 315 κ. ἐ.).

4. Περὶ τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης πρβλ. ΡΑΛΛΗ-ΠΟΤΑΝΗ, Σύνταγμα τῶν θείων κανόνων, τόμ. Ε' σελ. 478. ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (Νοταρᾶ) Πατριαρχοῦ Ἱεροσολύμων, Σύνταγματιον περὶ τῶν ὁφικίων κ.λ.π., Βενετία, 1778, σελ. 72. Γ. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Ἡ σύγχρονος ἱεραρχία, σελ. 79. Π. Ν. ΛΙΟΥΦΗ, Ἱστορία τῆς Κοζάνης, σελ. 51, 115. « ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ » τόμ. 2 σελ. 473 καὶ 687. « ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΔΕΥΚΩΜΑ », (ἐκδόσεις Ἱ. Χατζηϊωάννου) τόμ. 4', σελ. 231, τόμ. 6 σελ. 70.

ἀρχαῖον γεραρὸν τῆς σταυροπηγιακῆς ἀξίας προνόμιον, καὶ καλῶς διοικούμενον ὡς μέλος γνήσιον τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτά | του πατριαρχικοῦ ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὃ ἐν αὐτῷ κατὰ καιροὺς ἡγούμενος, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, οὕτω καὶ αὐτός, γράφῃ ἀμέσως πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χ(ριστο)ῦ μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ ἀξιῶται τῆς προσηκού | σης ὑπερασπίσεως ἐν ταῖς συμβαινούσαις χρεαῖς καὶ ὑποθέσει. τρίτον διαφυλάττονται καταγεγραμμένα ἐν τῷ διωρισμένῳ κώδικι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἅπαντα τὰ κτήματα καὶ ἀφιερῶματα αὐτοῦ καὶ τὰ χρή, καὶ τὸ τοῦ ἡγουμένου | ὄνομα. τέταρτον δέ, τὸ σιγίλλιον αὐτοῦ ἔχη μένειν ἀπαράτρεπτον καὶ ἀπαράβατον, μὴ δεόμενον ποτὲ ἀνανεώσεως καὶ ἐπικυρώσεως ἐκκλησιαστικῆς. πέμπτον, μηδεὶς τοῦ λοιποῦ γίγνηται ἐν αὐτῷ ἡγούμενος, ἄνευ γράμματος | πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴν ἔλονται αὐτὸν γνώμη κοινῇ οἱ συγκοινοβιάται π(ατέ)ρες, τότε ἀποστέλλεται παρ' αὐτῶν κοινὴ ἐνυπόγραφος καὶ ἐσφράγιστος ἀναφορὰ περὶ τῆς τοιαύτης ἐκλογῆς πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς οἰκουμενικὸν | πατριάρχην, καὶ 35 οὕτω δι' ἐκκλησιαστικοῦ γράμματος ἀποκαθίσταται ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου τούτου, σημειουμένου καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν τῷ δηθέντι κώδικι, ὁφείλων κατ' ἔτος ἐξαποστέλλειν ἀκριβῆ ἐνυπόγραφον καὶ ἐσφράγιστον | καταγραφὴν τῶν τοῦ ἔτους ἐκείνου μοναστηριακῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων. ἔκτον, ἡ σφραγὶς τοῦ μοναστηρίου διαίρεθῇ εἰς τμήματα τέσσαρα, καὶ ἡ μὲν λαβὴ παρακατατεθειμένη ὑπάρχη τῷ ἡγουμένῳ, τὰ δὲ τέσσαρα τμήματα | τέσσαροι συγκοινοβιάταις πατρῷσιν, ἐκλεγμένοις κοινῶς παρὰ πάντων τῶν συγκοινοβιατῶν π(ατέ)ρων. ἑβδομον, οἱ ἐπιτετραμμένοι τὰ τέσσαρα τμήματα καὶ τὴν λαβὴν, μὴ ἔχωσιν ἄδειαν καθ' ἑαυτοὺς σφραγίζειν μοναστῆ | ριακὰς χρεωστικὰς ὁμολογίας, ἀλλ' ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν προκριτωτέρων ἐν τοῖς συγκοινοβιάταις, ὑπογεγραφομένων κλέειων ἰδίαις χερσίν. αἱ δὲ μὴ κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον γεγραμμένοι καὶ ἐσφραγισμένοι ὁμολογίαι, νομίζονται μὴ τοῦ | μοναστηρίου, ἀλλ' ἰδίαί τῶν κατ' ἰδίαν σφραγισάντων, καὶ ἐκεῖνοι ἐξ ἰδίων ἀποπληρωδοὶ τὰς ἐμπεριεχομένας ἐν ταῖς τοιαύταις ὁμολογίαις χρηματικὰς ποσότητας. οὗτοι δὲ δηλαδὴ ὁ ἡγούμενος μετὰ τῶν τεσσάρων τῶν ἐπιτετραμμένων τὰ τῆς | σφρα- 40 γίδος τμήματα ἔχωσι πᾶσαν πληρεξουσιότητα τῆς ἐκκλησίας, ἐπιτιμᾶν, σωφρονίζειν, ἀποβάλλειν ἐκ τῆς μονῆς τοὺς ἀτακτοῦντας, καὶ τοὺς ἐκνευροῦντας τοὺς μειερχομένους τὸ ἅθλον τῆς ἀσκήσεως, καὶ μὴ πειθομένους τελευταῖον | διὰ κοινῆς αὐτῶν ἀναφορᾶς ἀναγγέλλειν τῇ ἐκκλησίᾳ. ὄγδοον, μηδεὶς τοῦ μοναστηρίου τούτου δύναται τοῦ λοιποῦ πωλεῖν μοναστηριακὸν ὑποστατικὸν ἄνευ τῆς νομίμου εἰδήσεως τοῦ κατὰ καιρὸν οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, εἰ μὴ μόνον τὰς | κατ' ἔτος ἐπικαρπίας καὶ τὰ γεννήματα καὶ τὰ μοναστηριακὰ θρέμματα διὰ τὰς ἀναγκαίας αὐτῶν χρείας. ἔννατον, ἐπειδὴν ἐν χρεία χειροτονίας γένωνται, ἔχωσιν ἄδειαν προσκαλεῖν εἰς τὸ σταυροπηγιακὸν ἡμῶν τοῦτο μοναστῆ | ριον, ὃν ἂν βούλωνται τῶν ἀρχιερέων φέροντα ἔγγραφον ἄδειαν πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν ἐπὶ τῷ ἐκτελεῖν αὐτὴν μετὰ πάσης τῆς κανονικῆς

παρατηρήσεως. δέκατον δὲ καὶ τελευταῖον, ὀφείλωσιν οἱ ἐν αὐτῷ συνα | σκού-
 μενοι π(ατέ)ρες φυλάττειν τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐκτεθέντα ἀπαράτρεπτα καὶ ἀπα-
 ράβata διὰ παντός, καὶ πείθεσθαι τῷ κατὰ καιροῦς ἡγουμένῳ καὶ διάγειν
 45 σεμνῶς, εἰρηρικῶς καὶ ἀμέμπτως, κατὰ τὸν τύπον τοῦ μοναστικοῦ ἐπαγγέλ-
 ματος, ἀφορῶντες πρὸς τὴν κοσμιότητα αὐτῶν, καὶ τὴν κατὰ Θεὸν διαγω-
 γὴν καὶ πολιτείαν, καὶ πρὸς τὴν βελτίωσιν καὶ αὔξησιν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν τούτου
 σταυροπηγικοῦ μοναστηρίου, ἐπόμενοι τῷ θεοφιλεῖ σκοπῷ τῆς ἐκκλησίας
 τῆς | ἀγρυπνῶς προνοούσης περὶ τῆς εὐσταθείας τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ σταυ-
 ροπηγικῶν ἱερῶν μοναστηρίων, καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις διαφυλάτ-
 τειν τὴν ἀρχαίαν διατύπωσιν ἀπαράτρεπτον. ὅστις δὲ καὶ ὁποῖος τῶν χριστια-
 νῶν ἴε | ρωμένος ἢ λαϊκὸς ὁποιασοῦν τάξεως καὶ βαθμοῦ, τολμήσει παρα-
 βῆναι ὁπωσοῦν τὰ ἐν τῷ παρόντι νομίμως καὶ κανονικῶς ἀποφανθέντα, καὶ
 ἀνατρέψαι τι τῶν ἀνωτέρω καταγεγραμμένων, ὁ τοιοῦτος ἀφωρισμένος εἴη, |
 καὶ κατηραμένος, καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυστος, καὶ πάσαις ταῖς
 πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος, καὶ ὑπόδικος καὶ ἐνοχος τῷ
 αἰωνίῳ πυρὶ τῆς γέεννης. ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηγετικὴν τὴν | ἀσφάλειαν ἐγέ-
 νετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν συγγιλιῶδες ἐν μεμβρά-
 ναις γράμμα, καταστρωθὲν καὶ ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χρι-
 50 στοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, τῷ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ | διορισθέντι, καὶ ἐδόθη εἰς τὸ
 δητὲν μοναστήριον. ἐν ἔτει σωτηρίῳ, χιλιοστῷ, ἑπτακοσιοστῷ, ἑννεηκοστῷ,
 ὀγδόῳ, κατὰ μῆνα φεβρουάριον, ἐπὶ νεμήσεως πρώτης.

**† Γρηγόριος ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
 νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.**

† ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ	† ὁ Λέρκων Μακάριος
† ὁ Ἡρακλείας Μελέτιος	† ὁ Παροναξίας Νεόφυτος
† ὁ Κυζίκου Ἰωακείμ	† ὁ Προύσης Ἀνθίμος
† ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος	† ὁ Νεοκαισαρείας Ἡσαΐας
† ὁ Θεσσαλονίκης Γεράσιμος	† ὁ Λαρίσης Διονύσιος
† ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας	

3. Συνοδικὸν γράμμα τοῦ 1776

Παραθέτομεν τὸ κάτωθι συνοδικὸν γράμμα, τοῦ ὁποῖου ἀντίγραφον
 ἀπαντῶμεν εἰς τὴν σελ. 41 τοῦ κώδικος τῆς ἐπισκοπῆς Σερβίων τοῦ 1768¹⁾
 καὶ τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται, ὡς καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 ἀνωτέρω σιγίλλιον τοῦ Λι-
 ονυσίου, εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἁγίων Θεοδώρων.

1. Βλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθήκαι Δυτ. Μακεδονίας σελ. 98.

*Ίσον τοῦ πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ γράμματος περὶ τῶν μοναστηριακῶν πραγμάτων τῶν ἐν ἁγίοις Θεοδώρων ἄνωθεν τῆς πολιτείας Σερβίων.

Σωφρόνιος ἑλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης:

† Θεοφιλέστατε ἐπίσκοπε Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, καὶ ἐντιμότατοι κληρικοί, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, καὶ γέροντες χρήσιμοι, καὶ προεστῶτες τῆς ἐπαρχίας ταύτης, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ἀνηνέχθη ἡμῖν, καὶ ἐδηλοποιήθη παρὰ τῆς σῆς θεοφιλίας, ὅτι τινὲς κακότροποι χριστιανοὶ τῆς πολιτείας Σερβίων καὶ τοῦ χωρίου Κάλιανη¹⁾ λεγομένου, ἀπ' ἐναντίας φερόμενοι, τοῦ τε προεκδοθέντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ, καὶ συνοδικοῦ γράμματος, καὶ τοῦ βασιλικοῦ προσκυνητοῦ ὁρισμοῦ, παρεμποδίζουσι τὴν σὴν θεοφιλίαν ἐκ τῆς περιλαβῆς τῶν κινήτων, καὶ ἀκινήτων πραγμάτων, τῶν κατὰ τὴν πολιτείαν Σερβίων ἐξημωθέντων καὶ τέλεον ἀφανισθέντων δύο μοναστηρίων, καὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ γίνονται παραίτιοι σκανδάλου, ἐπιφέροντες οὐ τὴν τυχοῦσαν ζημίαν πρὸς τὴν θεοφιλίαν σου. τούτου χάριν κατὰ τῶν τοιούτων ἐδέησε τὸ παρὸν ἡμέτερον ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτίμιον. καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ ὑπερίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ὅσοι καὶ ὅποιοι τῶν χριστιανῶν τῆς πολιτείας Σερβίων, καὶ τοῦ χωρίου Κάλιανη λεγομένου, μικροὶ ἢ μεγάλοι, νέοι ἢ γέροντες, ἄνδρες ἢ γυναῖκες, ἱερωμένοι ἢ λαϊκοὶ ἀπ' ἐναντίας φερόμενοι, τοῦ τε προεκδοθέντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος, καὶ τοῦ βασιλικοῦ προσκυνητοῦ ὁρισμοῦ, παρεμποδίζουσι τὴν θεοφιλίαν σου ἀπὸ τῆς περιλαβῆς τῶν μοναστηριακῶν πραγμάτων κατὰ πάντα δίκαιον λόγον ἀνηκόντων σοι, ἂν μὴ ἅμα τὸ ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δικαίου ἀποφάσεως γράμμα ἀποστῶσι τοῦ τοιούτου αὐτῶν παραλόγου ἐπιχειρήματος, ἀλλὰ φαινόμενοι ἀπειθεῖς, καὶ παρήκοοι καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης καὶ δικαίας ἀποφάσεως, παρακούσωσιν ὥς προφανῶς φιλάδικοι καὶ ἀνυπότακτοι, κακοκέφαλοί τε, καὶ σκληροτράχηλοι, καὶ διεστραμμένοι ἀφωρισμένοι εἴησαν, καὶ κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι, καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτοι, αἱ πέτραι καὶ ὁ οἶδηρος λυθείησαν, αὐτοὶ δὲ οὐδαμῶς, κληρονομήσειεν τὴν λέπραν τοῦ Γιεζέ, καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα, καὶ προκοπήν οὐ μὴ ἴδοιεν, ἔχοντες καὶ τὰς ἀρὰς πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων, ἐξ ἀποφάσεως:

1. Νῦν χωρίον ΑΙΑΝΗ. Βλ. Μ. Δήμητσα, Ἡ Μακεδονία ἐν λίθοις φθεγγόμενοις καὶ μνημείοις σωζομένοις, τόμ. Α' σελ. 219 καὶ ἐξῆς.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοσιτῷ ἑπτακοσιοσιτῷ ἑβδομηκοσιτῷ πέμπτῳ κατὰ μῆνα Ἀπριλλιον.

Ἐν μηνὶ Ἀπριλλίῳ Ἰνδικτιῶνος Θ'

† ὁ Ἐφῆσου Μελέτιος	† ὁ Χαλκηδόνος Παρθένιος
† ὁ Νικαίας Ἀνθιμος	† ὁ Κρήτης Ζαχαρίας
† ὁ Θεσσαλονίκης Δαμασκηνὸς	† ὁ Νικομηδείας Νικηφόρος
† ὁ Σηλυβρίας Παρθένιος	† ὁ Λέρκων Ἀνανίας
† ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος	† ὁ Σερωῶν Ἀγάπιος

Σημείωσις

Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐντύπου Εὐαγγελίου ἐκδ. Βενετίας τοῦ 1539, ἐναποκειμένου σήμερον εἰς τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην τῆς Κοζάνης, ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐνθύμησις τοῦ 1834 :

† τὸ θίον καὶ ιερὸν εὐαγγέλιον ὑπάρχει ἐκ τῆς μονῆς τῶν ἁγίων Θεωδόρων τῆς ἐπονομαζομένης τοῦ σιδέρι καὶ ἐδέθη δια χειρὸς γαβριὴλ ιερομονάχου βατοπεδινοῦ ὁ ἐκ θεταλίας ἐκ χορίων βελεσιτῆς (ἡ τελευταία λέξις δυσανάγνωστος).

Ἐπὶ δὲ τῆς ὀπισθείας πλευρᾶς τοῦ τελευταίου φύλλου ὑπάρχει δι' ἐρυθρᾶς μελάνης ἡ ἑξῆς ἐνθύμησις :

, Ζ ξ δ

† τὸ θεῖον καὶ ἅγιον εὐαγγέλιον τοῦτω ὑπάρχει τῆς μονῆς τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, τῆς ἐπικαλουμένης νέας μονῆς, τῆς ὃν εἰς τὰ σέρβια. πλησίον τοῦ φάραγγος, ἐν τῷ ἄνω μέρει αὐτοῦ. καὶ εἴ τις βουλευθῇ. ὑστερεῖν αὐτὸ ἐκ τὴν τοιαύτην μονήν, νὰ ἔχει τὰς ἀράς τῶν τριακοσίων ιη' θεοφόρων πατέρων ἡμῶν καὶ αὐτὴν τὴν ὑπεραγίαν θ(εοτό)κον εὐρεῖν ἀντίδικον, ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐπελεύσει τοῦ υἱοῦ αὐτῆς.

, Ζ ξ δ

Ἐπίσης εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ παράφυλλον παλαιᾶς ἐκδόσεως Παρακλητικῆς, ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέλους, ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐνθύμησις τοῦ 1715 :

ω
, ᾠ ψ ι ε '

† κτήμα πέφυκεν τῆς μονῆς τῶν κανονικῶν, ἡ παροῦσα βίβλος, τῶν ἁγίων ἐνδόξων μεγάλων μαρτύρων Θεοδώρων, τῷ κάτω κοινοβίῳ. ἐδέθη δὲ καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις, διὰ χειρὸς Νεοφύτου οἰκτροῦ ἱερομονάχου, οἱ βουλόμενοι δὲ ταύτην συλλήσε τῆς μονῆς αὐτῶν, εἴη ὑπόδικοι καὶ συγκαθέ-

δροι τῷ πατρὶ αὐτῶν Ἰούδα, ὡς συνήγοροι καὶ ἐπόμενοι ἐκείνου. ἔχοιεν καὶ ταῖς ἀραῖς τῶν θεοφόρων | πατέρων.

*Υπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς :

† οἱ ἀρχηγοὶ τῆς αὐτῆς θείας καὶ ἱερᾶς μονῆς, ἐκ τοῦ οἴνου ὀλίγον ἀπέχρηθε, ἵνα οὐ ὑμῖν γένηται.

4. Πατριάρχου Σεραφεῖμ γράμμα πρὸς Εὐγένιον τὸν Βούλγαριν

Παραθέτομεν ἐνταῦθα καὶ ἕτερον πατριαρχικὸν γράμμα τοῦ ἔτους 1761, τὸ ὁποῖον συναντῶμεν ἀντιγεγραμμένον εἰς τὴν σελ. 10 τοῦ τεμαχίου 3 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6 χ)φου Κοζάνης καὶ εἰς τὸ φ. 239^ν — 240^ν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 66 χ)φου Κοζάνης¹⁾. Ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ χ)φου 6 φαίνεται ἀκριβέστερος, παρέλαβε δέ, ἐκτὸς τῆς ἡμερομηνίας, καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Πατριάρχου Σεραφεῖμ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων. Ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ χ)φου 66 προσπαθεῖ νὰ ἀπομιμηθῇ τὸ ἐπίγραμμα τοῦ πρωτοτύπου.

Διὰ τοῦ γραμματος τούτου ἀναγγέλλει ὁ Πατριάρχης Σεραφεῖμ τὴν λήψιν πονήματος τοῦ Βουλγάρεως, τὸν βεβαιοῖ ὅτι τὸ ἀνέγνωσε καὶ τὸν συγχαίρει.

† Σεραφεῖμ ἐλέφ θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ῥοσιώτατε ἐν ἱεροδιακόνοις, καὶ διδάσκαλε σοφολογιώτατε τῆς καθ' ἡμᾶς πατριαρχικῆς σχολῆς κὺρ Εὐγένιε, τέκνον ἐν κῶ ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν μεριότητος, χάρις εἴη σοι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ καὶ παρ' ἡμῶν εὐχή, εὐλογία, καὶ συγχώρησις. 5
Εἰ τῶν δικαιωμάτων καθέστηκε τοὺς περὶ τι πονήσαντας γεναῖον, καὶ τούτων δὲ τῶν ἐπικαίρων καὶ χαμαὶ ἐρχομένων, τιμῶν τε τῶν προσηκουσῶν, καὶ ἐπαίνων τῶν ἐφαρμοζόντων, τοῖς προκαθημένοις ἐπαξιοῦσθαι, ἵνα τότε εὐγνωμον τούτων ἀναφανῇ, καὶ τὸ πρόθυμον ἐκείνων ἐς αἰὲ ἀκμάζον, ἐπὶ τὰ πρόσω χωρεῖν ἔχῃ, μειούμενον μὲν μηδέποτε, αὖξον δὲ αἰεί- 10
ποτε, οἷονεῖ τιμι ὕδατι ἐκείνοις ἀρδευόμενον, πολλῶ γε μᾶλλον ἐνδίκῃ τοὺς, ὅσοι πνευματικόν τε ἤ τι ἐργάσαντο, ἢ ἄλλους δι' ὧν εἶπον, καὶ τοῖς μετ' αὐτοὺς γράψαντες ἐπαφῆκαν ἐργάεσθαι μνουμένοις παρώτρυναν, διδάσκαλον ἀκάματον αὐτοῖς μέχρις αἰῶνος δυσμῶν τοὺς λόγους καταλιπόντες καὶ τοσοῦτω

7 ἐπικαίρων χ)φ 66. 9 εὐγνωμον χ)φ 66. 9 τούτου χ)φ 66. 12 ἤ τι/ῆτοι χ)φα.

1. Πρὸβλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθήκαι Δυτικῆς Μακεδονίας σελ. 35-36 καὶ σελ. 13 χ)φον 6.

πλέον, ὅσῳ καὶ ταῦτα ἐκείνων προέχεται καὶ προτίεταται. Εὐθεντος δεξαμένη
καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν τὸ περὶ τῶν τοῖς θεοφωτοθεῖσιν ἐπαπορουμένοις πόνοις
ἀιτρώτοις πονηθέν σοι καὶ πρὸς αὐτὴν προπονηθέν, καὶ τοῦτο ἐπιμελῶς καὶ
ἐσκεμμένως διαγνοῦσα, καὶ ἀκριβῶς ἐπιγνοῦσα, ἐκ κέντρου ψυχῆς ἀντιδίδοσί
20 σοι, καὶ ἀντιβραβεύεται τὴν παρὰ τοῦ πρς, νιοῦ τε καὶ πνς ἁγίου χάριν καὶ
εὐλογίαν, βραβεῖον εἰς ἀεὶ διαμέμον, καὶ ὁποιοῦδέποτ' ἂν ἄλλου, ἀνώτερόν τε
καὶ ὑπερκείμενον, ἐπιφωνοῦσα δέ σοι καὶ τὸ Κυριακόν: εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ
πιστέ, ἐπὶ περισσοτέρων σε καταστήσω, προσεπεύχεται, ἵνα ἐπὶ τοιαύταις τὸ
πλεῖστον αἰτίαις τὸν καλὸν τοῦτον ζῆλον ζηλεύσης καὶ περὶ τοιαύτας πραγμα-
25 τείας τὸ πλέον τῶν ἰδρώτων σου καταβάλῃς, σκύδρομον λαμβάνων καὶ ἄρω-
γόν, τὸν τὰ ἐννεμήκοντα ἐννέα καταλιμπάνοντα, καὶ περὶ τὴν εὐρεσιν τοῦ
πλανωμένου ἐνασχολούμενον. οὐτινος τε καὶ ἤδη ἡ εἰς τὴν πατρικὴν γνησίαν
ἀγέλην ἐπιστροφή, ἄρρητον ἡμῖν χαρὰν κοινῇ ἐνέσταξεν, ἀνεωγμέναις ἀγκά-
λαις αὐτὸν ὑποδεξαμένοις ἐκλιπαροῦμεν δὲ τὸν φωτίσαντα ἅγιον Θεόν, ἵνα
30 αὐτόν τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ διαφυλάξῃ τε ἀμεταθέτους καὶ ἀκλονήτους ἐπὶ
τῇ τῆς ἀνατολικῆς, καθολικῆς, καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ὁμολογίᾳ, ἐλλάμψη
δὲ καὶ πλήθουσιν ὅλοις, καὶ γένεσι τούτοις συναριθμηθῆναι, ἵνα ἐν μιᾷ ὁμο-
λογίᾳ δοξάζεται τὸ πανάγιον αὐτοῦ ὄνομα, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος,
καὶ ἡ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἴη μετὰ σοῦ. ἀψα:

† Ἐν μηνὶ φεβρουαρίῳ 8, ἰνδικτιῶνος θ.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν Χ(ριστῷ) εὐχέτης

- † ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος καὶ ἐν Χῳ εὐχέτης
- † ὁ Νικαίας Ἱερεμίας καὶ ἐν Χῳ εὐχέτης
- † ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος καὶ ἐν Χῳ εὐχέτης
- † ὁ Μητυλίνης Ἀνθιμος καὶ ἐν Χῳ εὐχέτης
- † ὁ Σοφίας Ἱερεμίας καὶ ἐν Χῳ εὐχέτης
- † ὁ Προικονήσου Νικηφόρος καὶ ἐν Χῳ εὐχέτης
- (δευτέρα στήλη)
- † ὁ Νικομηδείας Γαβριὴλ καὶ ἐν Χῳ εὐχέτης
- † ὁ Δέρκων Σαμουὴλ καὶ ἐν Χῳ εὐχέτης
- † ὁ Σερρών Ἰωαννίκιος καὶ ἐν Χῳ εὐχέτης
- † ὁ Μεσημβρίας Ἀνθιμος καὶ ἐν Χῳ εὐχέτης
- † ὁ Βάρνης Καλλίνικος καὶ ἐν Χῳ εὐχέτης
- † ὁ Φερσάλων Δωρόθεος καὶ ἐν Χῳ εὐχέτης.

Κοζάνη, Σεπτέμβριος 1939

ΝΙΚ. Π. ΔΕΛΙΑΛΗΣ

15 ὅσῳ/ῥποι χ)φ 66. 15 προέχετε χ)φ 6 καὶ 66. 17 προπονηθέν/προφονηθέν γ)φα. 19
χάριν/εὐχὴν χ)φ 66. 20 ὁποιοῦδέποτ-οὖν χ)φ 66. 23 τοιαύτης χ)φ 66. 26 οὗτος τε χ)φ 66.
28 μετ' αὐτόν χ)φ 66. 34 ἰνδικτιῶνος θ παραλείπει χ)φ 6. 35 κέξης παραλείπει χ)φ 66.